

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
"KOROŠKI SLOVENEK"
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List

za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane četrtletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.

Za Jugoslavijo

četrtletno: Din. 25.—
celoletno: Din. 100.—

Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VIII.

Dunaj, 14. novembra 1928.

Št. 46.

Deželni zbor.

Prvi dan zasedanja dne 7. t. m. so bile na dnevnem redu tri glavne točke: obrtno nadaljevalno šolstvo, podporra po povodnji oškodovanim in proglastev Baškega in Hodiškega jezera javnim vodam. K temu je predsednik še pojasnil, zakaj ima deželni zbor tako malo sej.

Po otvoritvi seje naznani predsednik Lukas, da je landbundovski poslanec inž. Mairhofer odložil svoj mandat in da pride na njegovo mesto Mihael Fajnik, ki zapriseže. — Deželno sodišče zahteva, da se mu izroči posl. Gaggl.

Glede podpore vsled škode po povodnji so trije predlogi: eden za Ziljsko dolino, drugi za Dravsko in tretje za obe skupaj. Po utemeljitvi svojega predloga zahteva posl. Ferlič, da se podpore takoj, ko pride denar, izplačajo in da se zveza pozove, da razdeli med ondotne prebivalce umetna gnojila in travna semena in vse mostove preko Zile tako popravi, da bodo vzdržali vsako povodenj. Posl. Schober zahteva isto za gornjo Dravsko dolino. Posl. Hernler misli, da potrebujejo posestniki krajev, kjer se povodenj ponavlja vsako leto, izdatne podpore. Deželna vlada naj bi pospešila dela pri hudournikih. V Ziljski dolini ni stala voda samo v kletih, temveč tudi stanovanja so bila pod vodo. Prebivalcem je odnesla les, krompir in drugi pridelki so močno poškodovani. Letos hudourniki sicer niso tako močno divjali, ali voda je stala višje nego leta 1926. Za predloge se zavzema tudi posl. Reinprecht, ki prinese svoj dodatni predlog. Posl. Willroider pravi, da se ravno vsled povodnji ljudje iz Ziljske doline veliko preveč izseljujejo. Posl. inž. Pichler se zavzema za to, da bi se Zila regulirala do iztoka v Dravo, ker prinaša sedaj gramoz in pesek s seboj, ki ga pušča v spodnjem toku, da je na marsikaterih kraji struga višja nego ostali svet. Vsi predlogi se soglasno sprejmejo.

Namestnik deželnega glavarja Leer poroča o računskem zaključku obrtno nadaljevalnega šolstva. Zanimive so številke o tem. Koroška ima začasno 67 takih šol, ki imajo 182 razredov, ki jih obiskuje 3575 vajencev, celovške šole same 993. Obisk znaša 87 odstotkov. Od izdatkov odpade na šolske potrebščine 91 odstotkov in na upravo 7. Četudi so učitelji teh šol

boljše plačani kakor učitelji kmetijskih šol, so kljub temu zahtevali višje plače: na uro dobijo poprečno 3 S in oni na kmetijskih šolah 2.50 S, poleg tega dobijo plačane tudi ure, ki so odpadle, kar ne kmetijskih šolah ni. Pokazala se je potreba, da se sezida za obrtno nadaljevalno šolstvo nova šolska palača. Šolski svet je zato sklenil, da se zviša doklada od 2 na 4 odstotke in ustanovi poseben fond. Že lani se je za ta namen vplačalo v rezervni fond 130.000 S, stavba pa bo stala 800.000 S. Računski zaključek za leto 1927 izkazuje 374.527 S dohodkov, 226.698 S izdatkov in 147.228 S prebitka. Proračun za leto 1929 izkazuje 270.720 S izdatkov in 53.010 S dohodkov. Pramanjklaj 217.710 S krije s 60% dežela in s 40% celetno obrtništvom. — Dež. svetnik Schumy se pritožuje, ker plačuje zveza samo tretjino, dežela pa 60 odstotko, poleg tega pa nima niti besede v šolskem svetu, in deželni zbor ima samo potrditi suhe številke. Tukaj se premalo šteti in se dela, kakor bi bilo v deželi vsega dovolj. Kmetijstvo šolstvo stane na leto 70.000 S, obrtno-nadaljevalno pa 217.000 S, čeravno tvori samo tretjino kmetijskih nadaljevalnih šol. Ustanovil se je že cel urad s pisarno, tipkarico, remuneracijami itd. in je potrebno, da se pravočasno zavre. — Posl. Willroider se izreče proti novi stavbi. Poročevalec končno še pojasni, da je proračun vsled tega tako visok, ker dobijo vajenci vse potrebščine zastonj.

Dež. svetnik dr. Zeinitzer predlaga, da bi se Baško jezero proglastilo za javno. K temu naj prispevajo nekaj tudi mejaši. — Posl. Melcher prosi, da bi se stopilo v stik tudi z obmejnimi občinami, ki naj bi ravno tako prispevale. Lichtenstein je prepustil jezero Witgensteinu, da bi se izognil razlastitve. — Willroider ugotavlja, da se posestniki okrog Baškega jezera nikdar niso ustavljali, če je šlo za povzdigo tujškega prometa. Vsekakor pa se mora izplačati odškodnina. — Dež. svetnik Schumy opozarja, da se pri tem ne sme pozabiti na Klopinsko jezero, ki je velikega pomena za tujski promet in je edino na Spodnjem Koroškem. Glavno vprašanje je, kdo bo nosil stroške: zveza najbžre ne, občine ne in zopet bo dežela tista, ki bo morala šteti, četudi bi bila dolžna prispevati tudi zveza.

Posl. Starc se zavzema v isti zadevi za Hodiško jezero. Z zadevo se bavi deželni zbor že od leta

1920. naprej. Gospodarski oziri silijo k temu. Okrog jezera so močvirnati travniki, ki dajejo kislo krmo. Dokler se je konjereja še izplačala, je še šlo, sedaj pa morajo iskati posestniki drugega zasluzka. K temu jih sili tudi bližina Vrbskega jezera, ki konzumira poleti veliko mleka. Že leta 1914. se je pričelo s pripravami, da bi se vzhodna močvirja izsušila. Sedaj prosi za to 27 posestnikov, ki posedujejo 100 ha mokrih travnikov, in ki so pripravljene k temu tudi prispevati. Pokazalo pa se je, da se morejo travniki izsušiti samo tedaj, če se jezero nekoliko zniža. To pa je mogoče samo tđaj, če postane jezero javno in če dobijo posestniki zagotovilo, da ostanejo tudi zanaprej mejaši jezera. Drugi vzrok, zakaj naj se proglasti jezero za javno, je ta, da je vožnja preko jezera poleti odvisna od vsakokratnega upravitelja in mogoča samo po ledu. Stelja in les se iz gozdov na oni strani ne more spraviti domov. Kar pa je najvažnejše: privabili bi se tujci. Letos so bili zasedeni v okolici jezera vsi prostori, ki so količakj porabni za bivanje. Še več tujcev bi se privabilo, če bi se zidala stanovanja in bi bila prilika za kopanje. Pri zadnjem komisijonelnem pregledu so izjavili mejaši jezera, da bi postavili kopalne naprave, ako bi jim posestnik dovolil iste pravice kakor zveza ob javnih vodah. Lastnik jezera si je pridržal pravico odpovedi in tako nihče ne more investirati višjega kapitala. Jezero leži mrtvo, obsežna močvirja predstavljajo mrtev kapital, četudi bi lahko oboje prineslo velike gospodarske koristi. G. posl. predlaga v imenu odbora, naj deželna vlada zadevo še enkrat preštudira in poroča o tom deželnemu zboru v teku 6 mesecev. Oba predloga sta bila soglasno sprejeta.

Preds. Lukas pojasnjuje, zakaj se deželni zbor tako redko sestaja. Več zadev je moral prej potrditi deželni zbor, sedaj tega ni treba več. Tako je veliko dela odpadlo. Poleg tega je bil lani sklenjen poslovnik, ki določa, da se odkažejo pri prvem čitanju predlogi odborom brez ustmene utemeljitve. Zanaprej se bodo predlogi utemeljevali, da dobijo poslanci več vpogleda v poslovanje in zadeve lažje proučijo. (Dalje sledi.)

**4. božja zapoved: Spoštuj očeta in mater!
Spoštuj tudi jezik, ki si ga prejel od očeta in matere!**

PODLISTEK

Reberški Ožbej:

Zgodovina starega cilindra.

(Nadaljevanje.)

„O, Milko, kako sem srečna, saj tvoja sem in tvoja ostvanem,“ vzdihne Zorica in skloni svojo glavico na moje prsi. In tako je počivala na mojem srcu — svet, kako si lep, sem si mislil; luna je plavala nad nama mirno in bila priča najine zaroke. Kako blagi čuti so mi tedaj napolnjevali srce; bilo je to le enkrat in to že davno.“

Milko dvigne kozarec, ga hlastno izprazni in nadaljuje:

„Beseda dana, vez velja!“

To je bilo sedaj moje geslo. Zorica je moja izvoljenka. Toda nimam še dovoljenja njenega očeta. Bil je ponosen na svojo hčer. Večkrat je namignil v veseli družbi, da njegove Zorice ne dobi tako lahko kdo; mora biti že imeniten, ki bo lahko preživljal njegovo hčerko. Seve te besede niso bile za me posebno tolažilne, toda ljubezen premaga vse. Odločil sem se, da zasnujim Zorico. Snubitev sem si predstavljal kot posebno slovesen akt in zato se spodobi, da imam primerno obleko in se pokažem s cilin-

drom na glavi, he, he, in sicer z novim, prav lepim. Toda cilinder stane denar in tega ni bilo. Preobrnil sem vse žepe in komaj je še seglo za nekaj dni. V gostilni sem že itak jedel na račun prihodnjega meseca. Tedaj pogledam na omaro in zagledam ono staro uro z grofovsko krono, ki jo je baje imela bivša prestolonaslednica Štefanija, poznejša grofica Lonjay. Ta te reši in ti pripomore do cilindra, si mislim, in sklenil sem, da jo poneseš takoj drugi dan v bližnje mesto k slavni „teti“, zaščitnici vseh, ki ne razpolagajo z bogastvom.

Rečeno, storjeno. Bilo je že bolj proti zini, ko sem se napravil na pot z mojo uro. Slabo vreme je bilo in padale so snežinke iz oblakov, kakor bi se topli berači. A kaj huda ura, v mojem srcu je bila najlepša pomlad. Udaril sem jo čez hribček, gazil v blatu, da sem komaj dvigal noge. Pridem do znanega kmeta. Kuhal je ravno slivovko. Požirek gorke tekočine me je ogrel, zato pa sem takoj za hramom na opolzki ilovici položil svojega življenja grešne kosti po tleh, kakor sem bil dolg in širok. In tudi ura je zletela po tleh in si pri tem zlomila eno sohico. Pobral sem sam sebe in uro ter šel dalje. Pridem do okrajne ceste. Po njej se počasi pomika voz, v katerega sta bili vpreženi dve kravi. Kmetič je peljal svinjo v košu v mesto. Prosim ga milo, če smem prisesti. Dobrohotno mi je to

dovolil dobri kmetič. Počasi je sicer šlo, zeбло me je, a sedel sem le. Medpotoma sem pa že mislil, ali dobim toliko pri „teti“, da bo seglo za cilinder, napitnino za voznika in nekaj za moj želodec.

In bilo je tako. Dobil sem celih 14 svetlih srebrnih kron: 11 sem jih dal za cilinder, eno dobremu kmetiču in dve sta ostali meni. Vsedel sem es v prvo gostilno, ki sem jo dosegel. Med zavživanjem jedi in srebanjem sladke kapljice sem ogledoval novi cilinder, ga sukaj sem in tja, si ga položil na glavo — kako se je svetil, kako je bil lep — nehoté sem se mu nasmeljal v srečni misli na snubitev. Natararica me je gledala od strani in si bržkone mislila, temu revežu manjka eno kolo ali pa ima enega preveč; ker pa mi je rekla „gospod profesor“, sem ji dal 20 vinarjev napitnine. Bili so slednji, ki jem jih še imel. Šel sem s praznim žepom domov, a imel sem cilinder in to je glavno, če se gre snubit.

Bilo je nekega lepega dne. Sneg je izginil, zemlja je zmrznila in bilo je prijetno hoditi. Moj šef je šel za dva dni s celo svojo obitelji v vinograd pretakat vino. Z Zorico sva se prej domenila, da pridem tja snubit, ker ata bo tedaj dobre volje in cilj je dosežen. Srčno me je poljubila in mi zabičala, da gotovo pridem.

(Dalje sledi.)

Predlog gospoda Derbucha.

Dne 4. t. m. je imel občinski odbor na Rudi sejo. Pri seji je občinski odbornik, učitelj Derbuch stavil predlog, naj obč. odbor sklene, da ni res, kar je pisal „Kor. Slovenec“ 5. sept. t. l., češ, da se Slovencem na Rudi v verskem oziru godi krivica, marveč da uživajo Slovenci popolno enakopravnost.

Ta enakopravnost obstoji v tem, da je na Rudi, kjer ni nobenih avtohtonih Nemcev in so domačini vsi Slovenci, samo vsako drugo nedeljo slovenska pridiga in da se krščanski nauk samo v 1. razredu poučuje slovensko, v 2. in 3. pa nemško.

Da je stranka g. Derbucha glasovala za predlog, se razume. Da so glasovali tudi „mednarodni“ socialisti, tega ne razumemo. Obč. odbor sploh ni kompetenten o tem, ker to je cerkvena zadeva. V katerem jeziku se ima vršiti dušno pastirstvo, o tem ima odločevati cerkvena oblast in ne občinski odbori. Kaj ima to z gospodarstvom opraviti, da je ravno „Wirtschaftspartei“ stavila ta predlog? Je to kakšno gospodarsko vprašanje? Ta predlog je bil čisto nacionalističnega značaja. Zato bi bili od „mednarodnih“ socialistov najmanj to pričakovali, da se bodo glasovanja zdržali. — G. Derbuch je privlekel zadevo v obč. odbor. Npravil je iz čisto cerkvene zadeve politično zadevo. Če je to njemu dovoljeno, potem je dovoljeno tudi fašistom, da dajejo ukaze, v katerem jeziku se ima podučevati krščanski nauk na južnem Tirolskem.

Toda g. Derbuch je napravil tudi g. provizorju Pirkerju prav slabo uslugo. Kajti g. Pirker pozna dobro tozadevne cerkvene predpise in cerkveno tradicijo. Že letos je papež ponovno povdarjal, da se mora vršiti dušno pastirstvo, torej pridiga, molitve, cerkveno petje, krščanski nauk v materinskem jeziku ljudstva. Papež je ostro obsodil fašistovske naredbe, da se morajo na južnem Tirolskem nemški otroci učiti kršč. nauk v laškem jeziku. In nemški duhovniki na južnem Tirolskem so se sveto zabljudili, da nemških otrok ne bodo poučevali v laškem jeziku. Tudi „Kärntner Tagblatt“ je obširno poročal o tem.

Kar velja za Tirolce, velja tudi za nas. Ko je g. Laure prišel na Rudo in je začel nemško pridigovati, ker slovensko ni znal, tedaj je sam čutil, da je to proti cerkvenim predpisom in proti cerkveni tradiciji. In obljubil je, da bo samo toliko časa nemško pridigoval, dokler se ne bo naučil slovensko. (Glej „K. T.“ z 9. VI. 1921.) Razume se, da tudi za njegovega naslednika velja isto. Nemški duhovnik na slovenski župniji ima po cerkvenih predpisih dolžnost, da vrši dušno pastirstvo v slovenskem jeziku, da torej pridiguje slovensko, in sicer redno, t. j. vsako nedeljo in praznik, in da poučuje veronauk slovensko. Izgovarja ga le, dokler tega ni zmožen, če ga je kljub nezmožnosti cerkvena oblast nastavila. A ima dolžnost, da se slovensčini čim prej priuči in da potem oskrbuje župnijo v jeziku ljudstva. Če tega ne stori, dela proti cerkvenim predpisom.

Predlog g. Derbucha hoče g. Pirkerja zavesti v nemoralno dejanje, da bi delal proti cerkvenim predpisom, torej tudi proti svoji vesti. Vsak pošten človek, tembolj vsak duhovnik, in gotovo tudi g. Pirker, ki ga spoštujemo kot vestnega in vnetega duhovnika, bo tak predlog odklonil. G. Pirker sam dobro ve, da je njegova dolžnost, da svojim slovenskim župljanom pridiguje slovensko in da otroke uči kršč. nauk v njihovem maternem jeziku. Prepričani smo, da bo to tudi storil, kakor litro bo dovolj zmožen našega jezika.

„Kor. Slovenec“ popolnoma vzdržuje svojo trditev, da se Slovencem na Rudi v verskem oziru godi krivica, ker ne slišijo vsako nedeljo pridige v svojem maternem jeziku in ker se kršč. nauk (v 2. in 3. razredu) ne poučuje slovensko. Priznamo pa, da g. provizorja zaenkrat še ne zadene nobena osebna krivda, ker našega jezika še ni dovolj zmožen. Prepričani pa smo, da se bo slovensčini kmalu toliko priučil, da bo odpravil krivico, ki se nam godi. S tem bo izpolnil samo svojo dolžnost.

Kakor se Nemci celega sveta pritožujejo nad krivicami, ki se gode južnim Tirolcem od strani fašistov, tako se bomo tudi mi še nadalje pritoževali nad krivicami, ki se gode našemu ljudstvu na Koroškem. Te pravice si od g. Derbucha in tovarišev ne pustimo vzeti. Na zgornji

predlog g. Derbucha pa pravimo: Schuster, bleib bei deinem Leisten, ne vtikaj se v zadeve, v katerih nisi kompetenten.

POLITIČNI PREGLED

Parlament je odobril pristop Avstrije k Briand-Kelloggovi protivojni pogodbi. K temu je izjavil dr. Seipel, da mirovne pogodbe še ni smatrati za zadnji korak za resnično preprečitev vojne, pač pa za upapoln korak. — Finančni minister je obljubil uradnikom kot povišico 30 odstotkov ene mesečne plače, ki bi se izplačala v juniju in decembru. Uradniki se s ponudbo niso zadovoljili in se sklicujejo na prebitek v lanskoletnem zveznem gospodarstvu. Hočejo, da se da ta denar njim, kakor bi drugih potreba ne bilo. — Finančni odbor razpravlja o proračunu. Iz poročil se da posneti, da pride do spremembe ustave in sicer glede pravic predsednika republike in ljudske zahteve.

Inozemstvo:

Poincaré odstopil. Ravno ko bi se imelo razpravljati o proračunu za prihodnje leto, je vlada podala ostavko. Finančni zakon vsebuje namreč par paragrafov, ki dovoljujejo devedim misijonskim redom ustanavljanje podružnic. Jezuiti so izvzeti. Soc. rad. stranka je imela svoj kongres in pozvala svoje poslance, da glasujejo proti navedenim členom. Herriot in tovariši radikali so podali nato ostavko na svoje položaje. Poincaré je bil iznevoljen tudi vsled tega, ker so se mu zdeli krediti za vojsko prenizki in je že prej zagrozil, da odstopi. Sedaj je to izpolnil. Radikali so sedaj uvideli, da so se s svojim sklepom prenaglili in svoj korak obžalujejo. Novo vlado sestavlja zopet Poincaré. — Nemci v Alzaciji-Loreni so zahtevali avtonomijo. Zbornica bo že v prihodnjih dneh razpravljala o tem.

Romunska vladna kriza. Politične razmere so slične onim v Jugoslaviji. Prilično močna narodna kmetska stranka je v opoziciji. Ko je ostal boj z liberalci v parlamentu brezuspešen, je stranka zapustila skupščino, da nadaljuje boj med narodom. Kmetska stranka zastopa predvsem nove pokrajine. Regentski svet je sklenil, da se slovesno proslavi 10letnica priključitve Sedmograške k Romuniji s sodelovanjem celokupnega naroda. Kmetska stranka je odklonila soudeležbo, dokler je sedanja Bratianova vlada na krmilu. Zato je regentski svet pozval ministrskega predsednika, naj poda celokupna vlada ostavko, da na ta način omogoči ne samo skupno proslavo, temveč tudi ozdravitev notranjepolitičnih razmer. Vlada je takoj nato odstopila in ostavka je bila tudi sprejeta. Kmetska stranka hoče sodelovati samo v vladi, ki bo razpustila parlament in razpisala nove volitve, dočim so liberalci za koncentracijsko vlado pod vodstvom nevtralne osebnosti, ki bi delala s sedanjim parlamentom. Bivša vlada je pred kratkim sklenila inozemsko posojilo in poravnala dolgotrajen spor z Nemčijo. Po tem sporazumu dobi Romunija v treh letnih obrokih 2 in četrt milijarde lejev odškodnine od Nemčije in se zato odpove svojemu v Berlinu hranjenemu zlatemu depotu in razveljavi zaplembo nemških posestev. S tem je bivša vlada veliko pridobila za državo. Tudi kmetska stranka je za sprejetje posojila in sporazuma. Narodna kmetska stranka ima v parlamentu pičlo tretjino glasov in za sestavo nove vlade ne pride resno v poštev. Izgleda, da se bo kriza vlekla precej dolgo. Titulescu je mandat za sestavo vlade vrnil, ker narodna kmetska stranka ni pristala. Sedaj sestavlja načelnik kmetske stranke Maniu manjšinsko vlado ali pa pride na vrsto uradniška vlada.

Volitve v Združenih državah. Dne 6. t. m. so se vršile volitve v drugi stopnji. Volilno postopanje je pri predsedniških volitvah posredno in precej zapleteno. V glavnem pa se lahko razlikujejo v tri stopinje. Najprvo postavi vsaka politična stranka svojega kandidata. Potem volijo vsi volilni upravičenci volilne može in končno ti volilni može izvolijo predsednika. Stranke so imenovale svoje kandidate v juliju in tedaj že se je pričel volilni boj. Demokrati so predlagali Smitha, guvernerja države New York, republikanci pa Hooverja. Socialistični kandidat ne pride v poštev, 6. novembra je 40 milijonov volilcev volilo volilne može. Volilnih mož je toliko, kolikor je članov senata in poslanske zbornice skupaj. Senatorjev je 96, poslancev pa 435, volilnih mož tedaj 531. Pred-

sedniški kandidat mora dobiti nadpolovično večino volilnih mož. Izvoljeni so može tiste stranke, ki je dobila nadpolovično večino glasov. Glasovi propadle stranke gredo v izgubo in nikjer več ne štejejo. Volilni može bodo šele izvolili predsednika, ki nastopi 4. marca 1929. Program demokratov in republikancev se razlikuje samo v nekaterih gospodarskih točkah: demokrati hočejo za farmarje ugodno zaščitno carino, republikanci pa za veleindustrijalce. Pri teh volitvah je dobil republikanec Hoover 467 volilnih mož, demokrat Smith pa samo 64, da je gotovo, ker postavljajo stranke za volilne može samo zanesljive pristaše, da bo izvoljen predsednikom republikanec Hoover.

DOMAČE NOVICE

Letošnji sprejem k vojakom se prične dne 3. decembra in traja do 29. decembra. Prosilec mora biti popolnoma zdrav, najmanj 163 cm velik, nekaznovan, samski, najmanj 18 in največ 26 let star. Izključeni so vsi, ki so bili pri prejšnjih naborih zavrnjeni, razen če vzrok zavrnitve ne obstoja več, ki so bili iz armade odpuščeni, ki jih je spoznal vojaški zdravnik za nesposobne, ki so poročeni ali ločeni in ki so bili že kaznovani. Javiti se mora vsak osebno in prinesiti s seboj: 1. domovnico, 2. rojstne listine, 3. npravstveno izpričevalo, 4. mladoletni (do 21. leta) privolenje staršev ali varuha, 5. izpričevalo o poklicu, 6. odpustnico in 7. potrdilo o cepljenju proti kozam. Prošnjo je kolekovati z 1 S in vsako prilogo z 20 g. Nabori se vršijo v Celovcu, Beljaku in drugih nemških mestih. Pojasnila se dobijo vsak dan od 8. do 12. v vseh vojašnicah v Celovcu in Beljaku. Novinci bodo vpoklicani marca 1929. — Mladenci, ki nameravajo iti k vojakom, naj bi se javili k pregledu takoj prve dni naborov.

Bilčovs. (Da se ne pozabi.) Ko je pred par leti prišel k nam sedanji tukajšnji nadučitelj in se predstavil tedanjemu našemu županu, mu je ta rekel sledeče: Veseli me, da ste prišli k nam in nič se nas ne bojte; lahko boste živeli med nami. Samo to vam rečem, v politiko se ne vtikajte in vsi vas bomo radi imeli. Kakor se pa vidi, je mož na te besede pozabil in sam je kriv, če je postalo razmerje med njim in tukajšnjim prebivalstvom napeto.

Celovec. (Poneverba.) Tukajšnje deželno sodišče se je 9. t. m. bavilo s poneverbo bivšega šmarješkega župana Matije Juha, ki je zapravil v teku štirih let okrog 90 milijonov občinskega davčnega denarja. Juh je bil pri letošnjih občinskih volitvah nositelj landbundovske kandidatne liste in županski kandidat. Sodišče ga je obsodilo na 6 mesecev ječe, to je najnižja kazen v takih slučajih. Juh je napravil v teh letih dolgove tudi pri posojilnicah in se bo vse njegovo premoženje prodalo na dražbi, bo vse skupaj še premalo za kritje dolgov.

Sele. (Spominski dan.) Morda se malokje bivši vojaki svojih rajnih tovarišev tako lepo in pogosto spominjajo kakor pri nas. Dan sv. Lenarta je vsako leto temu posvečen. Pri „Turškem križu“ se zberejo in ob zvokih godbe odkorakajo skozi vas v cerkev k slovesnemu zadušnemu opravilu za rajne. Cerkev je natlačeno polna vojnih udeležencev, sorodnikov padlih in šolske mladine. Na tumbi so vojaški znaki; ob njej stoje kot častna straža štirje požarni brambovci. Med opravilom in mašo prepeva moški zbor; nagovor župnikov je po vojaško in jednat. Po maši se vse zbere pred vojaško spominsko ploščo. Pesmi „Oj Doberdob“ in „Vigred se povrne“ sežeta globoko v srce, žalostinka godbe nič manj. Pobirajo se prispevki za prenovljenje turškega križa. Bivši vojaki so združeni v zvezi, ki ima namen oskrbeti vsakemu članu po smrti dostojen pogreb. Dan sv. Lenarta je seveda dela prost. Zato se krene tudi v gostilno, kjer se v prijateljskih pogovorih obujajo spomini na rajne tovariše in na prestano vojno trpljenje.

Št. Vid v Podjuni. (Razno.) Našim čitateljem je že znano, da se nahaja med Dvorom in Zablatnikom, na močrvirnatih travnikih velik ribnik, kjer je umetno goje ribe. Vsako tretje leto se v jeseni pusti voda odteči in se ribe poberejo, prihodnjo pomlad pa se prinesejo mlade, ki so v treh letih zrele za prodajo. Letos so minula tri leta, odkar so pričeli z gojenjem rib. Dne 18. oktobra so spustili vodo in zanimivo je bilo gledati, kako so hodili delavci v gumijastih škornjih do pasa po močvirju in pobirali ribe. 30 delavcev je delalo dva dni na

tem. Pobirali so ribe v vreče, jih nosili na telnico in potem v poseben rezervar z vodo. Nabralo se je 8000 kg rib, ki so bile vse poslano na Dunaj in ki predstavljajo precejšnje premoženje. Za prevoz teh na postajo v Sinčo vas je bilo potrebnih 7 voženj s tovornimi avtomobili. Za prevoz rib je gozdarska uprava v Ženeku razširila občinsko pot od dobrodelske občinske meje do Dvora, oziroma ribnika na 1,80 do 2 m. Strokovnjaško se pot sicer ne popravlja, ker se je napravil trd temelj samo ob straneh, kakor široko tečejo avtomobilska kolesa. Po sredini poti je jarek, kjer se bo nabirala voda, da bodo navadni kmečki vozovi težko vozili, dočim je bila doslej pot v tem predelu zelo dobra in suha. Ribje „žetve“ se je udeležilo veliko ljudi iz vseh krajev: posebno iz okolice, iz Celovca, Velikovca, Dobrle vasi; iz gozdarsko-poljedelske šole je prišlo okrog 60 gojencev, celo velikovski okrajni glavar je prisostvoval kot opazovalec. Gozdarska uprava v Ženeku bo napravila z ribami gotovo večji dobiček, nego ga je imela od najemnine za travnike. — Dne 22. oktobra se je poročil v Št. Primožu krojač in posestnik štev. 37 v Sinči vasi, Leopold Picej, sin tukajšnjega gostilničarja in posestnika, z gđč. Katarino Marolt, pd. Povodno v Klopju. Ženitovanje je bilo dokaj prijetno in veselo. Bilo srečno! — Šentviško žegnanje dne 28. oktobra se je od drugih navadnih žegnanj pri nas nekoliko razlikovalo. Spremembe pač ni manjkalo. Popoldne in zvečer prijetna plesna godba, ki nas je z lahkoto zazibala v sladko spanje. Ali veselili smo se prezgodaj. Okrog polnoči je nastal v Vitličnikovi gostilni prepir, ki nas je vse prebudil. To je bilo vpitja, krega in kletev. O tem doznavamo, da se je pričel ravsati in si deliti klofute najprej nežni (!) spol in to je okužilo vse druge. Ostalo se je nadaljevalo na prostem. Uspeh: eden je dobil vrč v glavo ter je močno krvavel, drugi je dobil vbodljaj z nožem, tretji brco v trebuh, da je moral k zdravniku, še nekateri drugi pa so tudi prišli na svoj račun. Eden je padel s prvega nadstropja v vrt na mehko zemljo. Pobitih je bilo več šip, vrčev in kozarcev. Najbolj žalostno pa je, da so se topli celo bratje med seboj. Gostilničar je storil svojo dolžnost. Vse to se je govorilo prihodnje dni po žegnanju po vasi in so ljudje mogoče marsikaj pretiravali. Taki pretepi so pri nas nekaj neobičajnega in upamo, da bosta vzeli zadevo v roke orožništvo in sodnija.

Vogrče. (Razno.) Od 26. oktobra naprej se vrši za blaško občino v tukajšnjem župnišču pod izkušenim vodstvom gđč. Milke Hartmannove kuharsko-gospodinjski tečaj, ki se ga udeležuje 14 deklet, ki se kaj živahno sučejo okrog štedilnika. Tečaj obeta najboljšo uspehe. — Pred prazniki je tukaj gostovala družba cigánov, pristojnih v Buchkirchen, okraj Wels na Zg. Avstrijskem, ki so bili pregnani po fašistih iz Italije. Trdili so, da razun treh še niso prejeli sv. krsta in so ponovno našega g. župnika lepo prosili, da bi jih krstil. Ko se je g. župnik temeljito prepričal, da res niso krščeni, jih je podučil, kolikor je bilo pač mogoče v tem kratkem času, v resnicah sv. vere in jih je nato z izrecnim dovoljenjem knezoškofijstva tudi krstil. Kumovale pa so poleg dveh botrov večinoma naše pridne tečajnice s svojo voditeljico. Kaj ganljivo je bilo gledati te cigane, ki so v dolgi vrsti, 10 po številu, stali pred krstnim kamnom, večinoma odrasli, med njimi trije moški, ter na glas polagovali slovesno krstno obljubo in voljno klonili glave pod krstno vodo. 47letni materi, ki je bila z njimi, otroci svojimi, vred krščena, so tekle debele solze po obrazu. Dolgi, vlepomenljivi obred je trajal celi dve uri. Po sv. krstu pa so novokrščenci prisostvovali sv. maši in prejeli prvo sv. obhajilo. Gostiljubne tečajnice pa so jim nato postregle v župnišču z zajuterkom in kosilom. Popoldne pa je pred odhodom cigánov g. Jurc iz Pliberka posnel izredno družbo novokrščencev in njihovih botrov in botrinj s krstiteljem vred na svoj fotografski aparat, da se tako zanimivi dogodek otme pozabljivosti. Zasluga za to delo misijonske vrednosti gre predvsem našim tečajnicam in njihovim požrtvovalni, vzorni voditeljici, ki se je z vsem srcem zavzela za pokristjanje teh ubogih tujcev. Bog bodi vsem obilen plačnik! Ti cigani pa, ki niso nehali prositi za sv. krst, dokler ga niso sprejeli z vidnim veseljem, lahko osramotijo tiste naše moderne brezverce, ki so sicer sami že vpisani v krstno knjigo, svojih otrok pa ne dajo več krstiti. Cigani bodo enkrat njihovi sodniki.

Št. Lipš. (Razno.) Ob obilni udeležbi je bil pokopan na praznik vseh svetnikov invalid Ignac Šliber, pd. Kandurjev v Kršni vasi. Dolgo časa je bolehal, dokler ga ni kostna jetika položila na posteljo. Polagoma je še ohromel, da je bil docela odvisen od postrežbe domačih. Toda prav potrpežljivo je prenašal to dolgotrajno bolezen. Sedaj si rešen, začel si živeti boljše življenje. Na svidenje nad zvezdami! — V naglici so umrli tudi Hojnikovi oče. Prišli so ob zavest in v par urah umrli. Naj počivajo v miru! — 28. oktobra se je pričel pri nas gospodinjstvo-kuharski tečaj. Vodi ga gđč. Micka Krištofova iz Šmihela. Zahvaliti se imamo za to S. K. S. Zvezi, ki skrbi za tako potrebno izobrazbo bodočih gospodinj.

Celovec. (Razno.) Brezposelni Oto Knake iz Mühlhausna je prenočeval pri gostilničarju Messnerju v Žvabeku. Mesto da bi zjutraj prenočišče plačal, je odnesel par moških čevljev. V Dobrli vasi so ga potem prijeli. — Aretirana in predana boroveljskemu sodišču je bila Frančiška Jurič v Podsinji vasi, ker je osumljena, da je svojega 22. julija rojenega otroka moškega spola umorila. — Dne 5. t. m. zjutraj je pogorelo v Gonovecuh pd. Pojankovo gospodarsko poslopje, ki ga ima v najemu rajhovec. Živina se je dala rešiti, stroji in krma pa je zgorela. Škoda znaša 10.000 S, zavarovano pa je poslopje samo za 200 S. Vzrok požara je nepojasnjen. — Inž. Maierhofer je bil imenovan strokovnim učiteljem na kmetijski šoli pri Hoprijanu. — Zadruga žganjarna v Velikovcu plačuje krompir po 10 g. — Rožeški most je za avtomobile in težke vozove začasno zaprt, ker ga je zadnjič poškodovala voda. Kmečkim vozovom do 500 kg je prevoz dovoljen. — Podpiranih brezposelnih je bilo na Koroškem 3. t. m. 3477. Število je v enem tednu naraslo za 345 podpiranih. — Blizu Celovca je avtomobil povozil zidarja Antona Susiča, ki je na poškodbah umrl. — Rudolf Rumpold iz Vernberga je bil aretiran in predan deželnemu sodišču, ker je ukradel hlapcu Wolfu 75 S gotovine in perila za 180 S. — Gospa Schlauf se preseli iz Velikovca v Solnograd. Na poslovnem večeru se je povdarjalo, da samo njej pripada zasluga, da se je iztrgala bogata švedmarkina knjižnica iz „krempljev“ Jugoslovanov. — „Arbeiterwille“ je razkril lumparijo in goljufijo, ki sta jo uganjala ravnatelj, vladni svetnik Friess od Alpenländische Zuckerwarenfabrik v Celovcu in žganjar Rainer. Rainer je dobil od tovarne na tihem 39 vagonov sladkorja, od katerih je 3 naravnost ukradel. Preiskava je našla tajno žganjarno in večje množine sladkorja. Zdaj sta romala oba v zapor, poleg tega baje tudi ravnatelj deželne davkarije in še nekateri drugi. Davčna administracija je poslala Rainerju tudi še plačilni nalog za 2 milijona S. Prav!

Škofiče. (Smrt.) Po dolgi mučni bolezni je umrla splošno poznana dobrotnica Bidrihova mati. Po plebiscitu je morala mnogo pretrpeti s strani domačinov nasprotnega mišljenja, ki so jo zmerjali s „srbsko kraljico“ in jo slavili in opevali iz neprestanimi podoknicami v zahvalo, ker je vsakega, ki je prišel k hiši, pogostila in pokazala tako svojo mehko in dobrotljivo srce. Preko meje je šla njena radodarnost. Pogreba se je udeležilo veliko ljudi, tudi oni, ki so jo prej zasramovali, so uvideli sicer pozno, da so šli v svoji zaslepljenosti preko meje. Ubogi jo bodo zelo pogrešali. Naj v miru počiva, zaostanim pa naše sožalje!

DRUŠTVENI VESTNIK

Vogrče. Naše izobraževalno društvo priredi v nedeljo dne 18. novembra popoldne ob 3. uri pri „Škofu“ lepo Krekovo igro „Turški križ“. Igra, vzeta iz starih turških časov, je izredno zanimiva in polna slikovitih prizorov.

Šmihel pri Pliberku. (Igra.) Dne 4. t. m. so šmihelski igralci zopet nastopili in nam pokazali svoje igralske zmožnosti. Tokrat so igrali igri: „Za križ in svobodo“ in „Kateri bo?“. Prejšnji šmihelski igralci so bili znani kot najboljši v Podjunu. Naj si tudi sedanje natančneje ogledamo. Igra „Za križ in svobodo“ ni ravno lahka. Treba je za njo dobro izvežbanih igralcev. Reči se mora, da so naš igralci popolnoma zadovoljili. Igra, ki je zelo resna in časovno primerne vsebine, je šla vsem k srcu, dasiravno naše ljudstvo rajše gleda burke nego resne prireditve. Kratko: Kar je prejšnjih igralcev, so se zelo izpopolnili, mlajšim še sicer nekaj manjka, pa bodo tudi kmalu dosegli dile-

tantsko dovršenost. Posebna hvala, da je predstava dobro uspela, gre režiserju. Vidi se, da ima mož srečo pri razdelitvi vlog. Druga igra je imela nalogo, da nekoliko razvedri. V prvi boj med resnico in krivico, med svobodomiselnostjo in križem, v drugi pa prava kmečka dobra volja, polna prešernega smeha. Če se je morda komu zdela prva dolgočasna, se je pri drugi dovolj nasmejaj. Šmihelčani znajo ustreči vsem. Kmalu se spet pokažite! (Eden izmed gledalcev.)

ZADRUŽNI VESTNIK

Dobrodelfno ali trgovski poslovanje hranilnic.

(Konec.)

Na dobiček vpliva najbolj razmerje med obrestno mero vlog in posojil. Razmerje je pri bankah danes še gotovo 1:2, to se pravi, da se obrestujejo vloge za polovico manj kot je treba plačevati za posojila. Za posojilnice je to razmerje manjše, to pa radi tega, ker niso dobičkanosne ustanove kot banke ter si zaračunavajo le majhno režijo, ki se je krije tudi v manjšo razliko med vlogami in posojili. Poleg tega so v stanju, da oddajajo svoje vloge pod veliko bolj ugodnimi razmerami kot privatnik zopet drugim zavodom kot svoje vloge in dobé zato obresti. Večji ali manjši dobiček hranilnic bi bil torej na tem polju iskati in ako bi se šlo za to, da se vodijo trgovski, to je, da se same vzdržujejo, tedaj bo odločevala ta razlika med obrestnimi merami, v kolikor pripuščajo gospodarske razmere in pa konkurenca.

Ako pregledamo naše hranilnice in posojilnice v njihovem celotnem prometu, vidimo sicer, da za dane razmere z dobičkom uspevajo, da pa se dajo zlasti glede prometa in števila članov še vedno izboljšati. Imamo 34 hranilnic in posojilnic z okroglo 4000 člani (podatki iz leta 1925), to je preko 100 na vsako zadrugo. Vloge so znašale okoli 415.000 S posojila okoli 333.000. Kriza v zadnji dobi pa je zahtevala toliko posojil, da smo bili glede vlog popolnoma izčrpani, zlasti radi tega, ker se rezerva počasi nabirajo. Dobiček je znašal okoli 38.000 S ali 9% od skupnih vlog, kar je vsekakor lep uspeh. Po pravilih se pripiše dobiček rezervnemu zakladu po odbitku stroškov za vodstvo. Nekateri hranilnice izkazujejo same tako lep uspeh, da bi se moglo resno misliti na to, da si nastavijo stalnega nameščenca. V poštev bi prišle po računih v prvi vrsti Zveza kor. zadrug, posojilnica v Celovcu, Dobrli vasi, Pliberku, Št. Jakobu na ta način, da breme prevzame centralno vodstvo, ki potem sprejema prispevke. Ako se vzame kot podlaga za izdatke enega uradnika mesečno 150 S, se najde, da se po točnih računih in glede višine izkazanega dobička more misliti in na to. Vpoštevati pa je treba, da nanesejo tudi honorarji različnim članom neko lepo vsoto, ki bi se v tem slučaju zmanjšala. Za delovanje po nameščencu govori zlasti dejstvo, da človek, ki se specializira za neko stroko, pokaže v tej veliko več spretnosti, požrtvovalnosti in veselja, da ne omenjam zgolj življenskega principa, ki ga bo silil do dela, ker bo v tem videl svoj obstoj. Danes se na žalost opaža poleg vseh solčnih strani tudi slaba stran, da imamo pri vsaki zadrugi okoli 10 članov odbornikov, da pa se najde za stvarno, premišljeno delo komaj eden ali še ta ne v toliki meri sposoben, kot to zahteva opravek z denarji. To se vidi zlasti pri sestavi bilance, katerega posla bi se najraje vsi odtegnili, ker pa ne razumejo. To jim ni šteti niti v zlo, ker jim je glavni poklic vse nekaj drugega in se ne splača zgolj radi časti prijete za posel, ki je stranskega pomena. Vodstvo hranilnic in posojilnic na Koroškem naj torej gleda za tem, da na podlagi računa najde rentabilnost naših hranilnic in omogoči, da se v interesu stvarnega in hitrejšega razvoja zadrugnega gibanja vsposobijo nekateri domačini za samostojno vodstvo hranilnic in se jim določi po neki pragmatiki, ki bi se sestavila, stalna služba. Le na ta način bi bilo mogoče, da pridobimo tudi nekaj na vplivu, ker polovičarstvo se v vsaki stvari le premalo vpoštevata.

Inserirajte v Koroškem Slovencu!

GOSPODARSKI VESTNIK

Seja deželnega kulturnega sveta dne 6. oktobra 1928.

Predsednik poroča o dunajskem veesejmu in o razstavi koroške živine, posebno pincgavske in bele pasme. Kulturni svet se je udeležil tudi gozdarskega zborovanja v Beljaku ter prosil v imenu koroških interesentov, naj bo gozdna oblast kmetom svetovalka in pomočnica, ne pa policija. Udeležil se je tudi živalske razstave v Velikovcu. Na napade po časopisih, v katerih se je trdilo, da je velikovski okraj zanemarjen, je predsednik odgovoril, da ni mogoče vsako leto izvršiti živalske pregledovanja, ker preveč stane. Odkar je kulturni svet uvedel simendolsko pasmo, ki se rodi v velikovškem okraju, se bo tudi tu vršilo pregledovanje kakor drugod, četudi pride pospeševanje tega malega okolišča dražje kot drugod.

Polkovniku Köhlerju se je posrečilo, da je našel kupce za žrebce iz Bavarske in Virtemberske, ki so dosedaj kupovali v Belgiji. Prepričali so se, da je noriška pasma dobra in bodo posebno naši Zilani našli odjemce za svoje konje.

Zborovanje gorjanskih kmatev v Gradcu je govorilo o stvarih, o katerih je deželni kulturni svet že često razpravljalo. Vse drugo je kapljica na razbeljen kamen, ako se ne posreči zasigurati kmetom za pretrdo delo primerno plačo v obliki primerne cene njegovih pridelkov. Ne da bi se oškodil delavec, uradnik in mestni uslužbenec, mora biti mogoče, da kmet proda, kar je pridelal, po pravični ceni. Kmet pa ne more kaj zahtevati, ako ne prevzame neke obveznosti; treba je močne organizacije — združništva —, ki zamore reči vladi, da bo domači kmet oskrbel Dunaj z mesom, če se kdaj zapre meja proti preobilnemu uvozu.

Mlekarske šole za molžo se začnejo pri Nageletu in na Tancenbergu: za prvo šolo se je dobil učitelj iz Bavarske, na drugi pa poučuje Sršen, Zilan.

Dr. Stotter navaja, da se je vsled nekega posebnega slučaja izkazalo, da bo treba zahtevati preuredbe dedovalne postave (Anerbengesetz). Zgornja meja čistega doneska, pri kateri se še jemlje ozir na zahtevo, da se naj mladega posestnika obremeni, se mora nekoliko zvišati čez 1000 K.

Schumy pravi, da mora noveliranje te postave poriniti v tir Koroška ter zahtevati, da bo postava enako obvezna za vse. Z novo postavo naj se omeji tudi kmečko zadoževanje.

(Dalje sledi.)

Velikovške tržne cene. Živina: biki 1,20, pitani voli 1,30—1,50, junci 1,10—1,30, vprežni voli 1,20—1,30, krave 0,80—1,20, teleta 1,60 do 1,80, plemenski prašiči 1,60—2, ovce 0,70—1 S za kg žive teže. Jajce 18—20 g, kg sirovega masla 4,40—5,60 S. Žito: pšenica 35, oves 31, proso 32, konoplje 54, ječmen 33, fižol 65, ajda 28, krompir 8—10 g za kg. Zeljnate glave komad po 10—15 g.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. V zveznem proračunu za leto 1929 je vpostavljenih 33 milijonov za ceste: 24 milijonov se bo potrosilo za popravila in 9 milijonov za nove ceste. — V Avstriji je 16.000 trafik, nameravajo vpeljati pa še cestne avtomate. — Češko šolsko društvo „Komenský“ si je sezidalo v XX. okraju v Engerthstrasse 95—97 novo šolsko palačo, ki je bila otvorjena 4. novembra. — V mesecih juniju, juliju in avgustu so popili na Dunaju 1.708.000 hl piva v vrednosti 144 milijonov S. — Mariborski pesnik, opat dr. Otokar Kernstock, je dne 5. t. m. umrl v Vorau. Njegovo ime je med Nemci dobro znano in češčeno. — Dunaj ima v proračunu 1929 vpostavljenih 4.037.430 S za občinsko stražo, ki je prav nepotrebna uredba, ker je tam itak zvezna policija. Stalež občinske straže se zviša na 1000. Šole stanejo Dunaj 73.574.000 S. Obiskuje jih 129.560 otrok, med temi 1280 čeških, ki imajo na razpolago 13 šol. Učnih moči je 6229. — Osebnostna vozna na zveznih železnicah se zviša s 1. marcom za 14,6 odstotkov, tovarna pa za 10 odstotkov. Osebnostna tarifa bo potem presegala mirovno. — Ritmojster baron Gartner je na koncertu na Dunaju ustrelil iz ljubosumnosti princezino Žiži Muhen, hčer prešnjega egiptskega finančnega ministra Mohameda Muhep paše. Gartner, že dvakrat razporočen, je zabredel radi lahkomišelnega življenja v denarne težkoče in

hotel poročiti 28letno princezino, da bi zapravil še njen denar, kar pa so starši odklonili. Barona so zaprli. — Novčni urad je predal prometu doslej že 5 milijonov srebrnih šilingov po 2 S ali v prometu je redkokdaj zapaziti katerega. — V Lincu bodo sezidali novo tobačno tovarno, ki bo stala 3,6 milijona S. — Nemčija: 5. t. m. se je „Grof Zeppelin“ odpeljal iz Friedrichshafna v Berlin, kjer ga je sprejel Hindenburg. Par dni navrh se je vrnil v Friedrichshafen. — V Nemčiji je bilo l. 1923 13.228, leta 1925 15.273, leta 1926 16.480 samomorov. Najmanj samomorov izvršijo katoličani. — Hindenburg je bil letos že 5300krat boter. — Avtobus se je prevrnil pri Beuthenu; 10 oseb je bilo težko, 12 pa lahko ranjenih. — Turčija: Sedaj je tudi turški parlament sprejel latinico, ki jo je že prej uvedel Mustafa Kemal. — V zvezi z zadnjo zaroto proti vladi je bilo aretiranih 20 oseb. — Italija: Ognjenik Etna je pričel zopet močno bruhati. Iz žrela vulkana se vali velikanski steber dima, ki ga je videti daleč naokrog. Iz žrela teče 2 km širok veletok lave, ki je prvotno prodirala s hitrostjo 300 m in pozneje s 95 m na uro. Lava je napravila veliko škodo. Uničila je most železnice na Etno ter še druge mostove. Zasula je 2 vasi in 72 kmečkih domov, pri čemer je prišlo v smrt tudi več ljudi. Kraj Mascali, ki šteje 10.000 prebivalcev, je lava popolnoma pokrila in vse uničila. Po nekaterih krajih je plast lave 21 debela. Dosegla je železnico Catania—Messina ter se in moral promet ustaviti. Mesta Tiumefreddo, Nunziata in Carrabba so v vedno večji nevarnosti. V teku 72 ur je lava napredovala za 10 kilometrov. — Italija bo s 1. januarjem zvišala samski davek. Vsak samec med 23 do 35 let bo plačeval na leto 70 lir, med 35 in 50 let 100 lir, med 50 do 65 let 50 lir. K temu pride še posebna doklada. — 27. oktobra so v Rimu sezgali za 140 milijonov lir državnih zadolžnic, ki so jih razni darovalci podarili državi. S tem se je državni dolg za toliko zmanjšal. — Ostale države: V Lvovu na Poljskem je bilo pri spopadu med Ukrajinci in Poljaki ranjenih 100 oseb. — Posestnik Lenko iz Št. Petra v Savinski dolini je nahrulil slikarja Šetino z „windischer Hund, windisches Schwein, krainischer Hund“. Zato mu je prisodilo sodišče 6 dni strogega zapora in plačilo stroškov. Kaka nadutost! — 17 delavcev je zasulo v kamnolomu v Makattamu v Egiptu. 11 mož so rešili. — V Parizu se je podrla nova gledališka zgradba. — V Tokiu na Japonskem so zaprli do 1000 oseb, ki so osumljene anarhističnega rovarjenja, da ne bodo motile svečanega kronanja japonskega cesarja. — Na Angleškem si vzame življenja 13 oseb na dan, 4907 v letu 1927. Tudi v Rusiji napreduje število samomorilcev, ki je posebno visoko med komunistično mladino v mestih. — Dolgotrajno deževje je povzročilo v Atenah na Grškem in okolici velike poplave. 20 hiš se je zrušilo. -

Albert:

Švica in mi.

(Nadaljevanje.)

Za jesenjo pride trudna zima in dolgi bodo večeri in še mogoče dolgčas povrhu, posebno ob nedeljah. Pa sonca si bomo želeli, zdravja in radosti. Tudi pozimi se da to privabiti v vaša srca in na naša lica. Dobri, učeni ljudje, ki vas imajo radi, ki jim je pri srcu narodov blagor, so vam ustanovili razna društva: izobraževalna, pevská, tamburaška, požarna itd. Pojdite ob nedeljah v nje in videli boste, da vam ne bo žal! Nimamo samo društva, imamo tudi knjige in časopise. Sezite po njih, ker so najboljša sredstva za preganjanje dolgega časa posebno ob zimskih večerih. Zlasti je dobra knjiga ali časopis edini pripomoček za one, ki ne morejo v nadaljevalne šole, pa tudi za one, ki so bili v šolah, pripomoček, s katerim si je mogoče dvigniti in izpopolniti izobrazbo. Osebito se časopisi med nami vse premalo čitajo, četudi iz njih veje duh vsakdanjega napredka in življenja. Nekoč se je dalo izhajati brez časopisov, ali danes to skoro ni več mogoče. Švicarski kmet pravi, da je za uspešno kmetovanje strokoven list ravno tako neobhodno potreben, kakor vsako drugo orodje, ki se rabi na polju ali drugod. Naj navedem primer, kako je v tej deželi, ki je znana po celem svetu radi svojega napredka v kmetijstvu in v ljudski iz-

obrazbi, kako je časopisje razširjeno med najširšimi plastmi narodov. Meni znana družina ima naročenih ravno dvanajst listov, in sicer tri politične, tri strokovne, dva družinska, dva ženska in dva verska (katoliškega in protestantskega, ker je družina mešana). Za teh 12 listov plača na leto ravno 120 frankov, kar znaša v našem denarju 163 S 20 g. Pri nas kaj takega skoroda ni mogoče. Sicer pa tudi tukaj ni povsod tako, ali manj nego 5 časnikov, pa skoro nimajo nikjer. In pri nas? Prepričan sam, da še celo „Koroškega Slovenca“ ni pri vsaki hiši, četudi stane na leto samo 4 S. Po nekaterih hišah najdeš poleg „Kor. Slov.“ tudi še „Landwirtschaftliche Mitteilungen“, toda kaj pomaga, ko ostanejo povečini nedotaknjene. Ni se čuditi temu, ker jih ljudje kljub nemškim šolam ne razumejo. Osem let smo hodili vane ter se učili v začetku nemški in slovenski vse v eni sapi, v višjih razredih pa samo nemški, in ko smo izstopili, nismo znali ne slovenski in ne nemški. To se smešno sliši, a je žalostna resnica. Še veliko slabše izgleda sedaj po vojni, ko je v ljudskih šolah slovensčina samo pomožni jezik v prvih par mesecih prvega razreda, da se učitelj in učenec sporazumeta. Vsaj tudi malokateri novodobnih učiteljev obvlada književno slovenščino. Otrok naj bi dobil najprej veselje do učenja in čitanja na podlagi maternega jezika in ko bi enkrat svoj ezik temeljito obvladal in postal pametnejši, bi se ga naj na podlagi maternega jezika učilo nemški ali pa kitajski, kateri jezik je pač za tisti kraj potreben. Kdor se je že kdaj učil tuj jezik, mora priznati, da se ga brez znanja svojega maternega jezika ni mogoče priučiti. Koroške oblasti tega nočejo priznati, kolikor se tiče nas, zahtevajo pa za svoje manjšine poučevanje nemščine. Četudi jo znajo otroci z doma, kar, pri nas tako radi povdarjajo.

Omenjena dva lista srečaš povečini na slovenskem Koroškem. Pač imajo družine, ki obvladajo nemščino, še kakšen nemški list iz Celovca, Gradca ali Dunaja. Ponekod vidiš tudi slovenske liste iz Jugoslavije. Ker jih je političnih, za nas ne pridejo v poštev, priporočati pa je nekatere liste pripovedne, znanstvene, poučne in verske vsebine: Mladika, Naš dom, Dom in svet, Ženski svet, Kmetovalec, Pevec, Lovec, Zdravje, Bogoljub, Prerod, Mladi junak itd. Vsak si te liste ne more naročiti, ker bi prišli predrago, zato pa bi morali biti vsaj nekateri v vsaki društveni čitalnici na razpolago članom.

Izključno naša sta „Koroški Slovenec“ in verski mesečnik „Nedelja“. Prvi je sicer majhen, toda v njem so vse naše potrebe in težnje, on je zmožen, da zastopa na znotraj in v javnosti misel in dušo koroških Slovencev.

Dragi moji, treba bo nekaj napraviti, zakaj tukaj se gre za naš obstoj; drugače nam bodo napravili to drugi v znak hvaležnosti, da smo se jim umaknili z lepe koroške zemlje, ki po svoji prirodni lepoti nikakor ne zaostaja za tako hvalisano Švico. To, kar nam bodo drugi napravili, ne bo nič drugega nego velik nagrobni spomenik s velikim črnogrozečimi črkami, ki se bodo žalostno blestele čez cel svet in njega zgodovino: Tukaj počiva narod, ki se je sam pokopal!

!!!!!!

Iščemo sposobne zastopnike 117

proti najvišji proviziji in stalnim dohodkom.

Tudi začetniki.

Bankgeschäft Friedrich Knoll,
Wien IV., Argentinierstrasse 29/7.

!!!!!!

Franz Siebert

Stauderhausu zraven cerkve sv. Duha v Celovcu.
trgovina za cerkvene sveče, olje za večno luč,
mirao goreči stenji, kadilo, oglje za kadilnik. Voš-
čeni odpadki, sirov ali kuhan vosek se kupuje. 118